

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

Susipažinti
Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui,
Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai,
Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų
ministerijai,
Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministerijai,
Valstybinei mokesčių inspekcijai prie
Lietuvos Respublikos finansų ministerijos,
Valstybės įmonei Registrų centrui

Į 2025-02-13 Nr. S-656

DĖL MINISTRO PIRMININKO PAVEDIMO

Lietuvos Respublikos finansų ministerija gavo Ministro Pirmininko pavedimą, informintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio 2025 m. vasario 13 d. rezoliucija Nr. S-656, kuriuo prašoma Finansų ministerijos kartu su Valstybine mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI), Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija ir VĮ Registrų centru iki 2025 m. kovo 7 d. informuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliariją ir Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetą apie numatomus atlikti suderintus darbus, susijusius su galimai nepakankamu teisiniu reglamentavimu juridinių asmenų išregistravimo Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva srityje, prireikus planuojamus parengti teisės aktų pakeitimo projektus, nurodant teisės aktų pateikimo Lietuvos Respublikos Vyriausybei terminus.

Finansų ministerija, vykdydama Ministro Pirmininko pavedimą, 2025 d. kovo 10 d. raštu Nr. 6K-25/1273 „Dėl Ministro Pirmininko pavedimo“ kreipėsi į Ministro Pirmininko pavedime nurodytas valstybės institucijas ir VĮ Registrų centrą prašydama jų kaip įmanoma skubiau pateikti konkrečius pasiūlymus, susijusius su teisinio reglamentavimo tobulinimu juridinių asmenų išregistravimo juridinių asmenų registro (toliau – JAR) tvarkytojo iniciatyva srityje.

Pakartotinai išanalizavus gautus valstybės institucijų ir VĮ Registrų centro atsakymus, paaiškėjo kertinė problema: taikant Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) *teisės normas*, reguliuojančias juridinių asmenų likvidavimą JAR tvarkytojo iniciatyva, *JAR tvarkytojo iniciatyva gali būti likviduojami ir išregistruojami veiklą vykdančius juridiniai asmenys*. Praktikoje įgyvendinant CK 2.70 straipsnio teisės normas, pastebėta, kad juridinio asmens likvidavimo ir išregistravimo veiksmai atliekami, neatsižvelgiant į tai, kad juridinis asmuo vykdo veiklą: turi samdomų darbuotojų, skolų (debitorinės ir (ar) kreditorinės skolos), turto (kilnojamas, nekilnojamas, vertybiniai popieriai ir kitas turtas), juridinio asmens atžvilgiu yra atliekamas ikiteisminis tyrimas, teisme nagrinėjama baudžiamoji ar kitokio pobūdžio byla, yra nebaigtų vykdomųjų bylų, juridinio asmens atžvilgiu VMI atlieka kontrolės veiksmus ar mokestinius ginčus nagrinėjančiose institucijose vyksta mokestiniai ginčai.

Taigi, analizė parodė, kad CK 2.70 straipsnio nuostatų praktinio taikymo problematika apima skirtingų institucijų kompetencijų sritis. Viena iš Finansų ministerijos kompetencijai priskirtinų sričių pagal Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos

Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 8 d. nutarimu Nr. 1088, yra formuoti valstybės politiką valstybės turto valdymo srityje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą. Finansų ministerija, atsižvelgdama į jos kompetencijai priskirtiną sritį, nagrinėjo ir kartu su suinteresuotomis institucijomis diskusijų metu aptarė JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoti ir iš JAR išregistruoto juridinio asmens turto nuosavybės klausimą.

JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoti ir iš JAR išregistruoto juridinio asmens turto nuosavybės klausimo kontekste svarbu pažymėti, kad Teisingumo ir Finansų ministerijų pozicijos išsiskyrė. Teisingumo ministerija tiek raštu, tiek pasitarimų metu išreiškė poziciją, kad JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoti ir iš JAR išregistruoto juridinio asmens turto nuosavybės klausimas yra sureglamentuotas (t. y. toks turtas turėtų būti traktuojamas ir tvarkomas kaip šeimininkis). Finansų ministerijos nuomone, nesant teisinio aiškumo, abejotina, ar JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoti ir iš JAR išregistruoto juridinio asmens turtas galėtų būti laikytinas šeimininkiu. Pastebėtina, kad Finansų ministerijos poziciją sustiprina Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento pateikta išvada¹ dėl Seimo narių dar 2020 metais inicijuoto Lietuvos Respublikos juridinių asmenų likvidavimo ir išregistravimo supaprastinta tvarka laikinojo įstatymo projekto, kuriuo buvo bandyta spręsti turto nuosavybės klausimą, 7 straipsnio 1 dalyje siūlant nustatyti, kad „Pagal šį įstatymą likviduotam ir išregistruotam juridiniam asmeniui nuosavybės teise priklausęs turtas nuo to momento, kai juridinis asmuo išregistruojamas iš Registro, tampa šeimininkiu turtu, kuris valstybei perduodamas, apskaitomas, valdomas, naudojamas ir juo disponuojama Vyriausybės nustatyta tvarka.“ Seimo kanceliarijos Teisės departamento nuomone, tokia siūloma nuostata galimai prieštarautų Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Be to, svarstyta, ar įstatymo projektu siūlomas

¹ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento 2020 m. birželio 29 d. išvadoje Nr. XIIIIP-5014 nurodoma, kad Juridinių asmenų likvidavimo ir išregistravimo supaprastinta tvarka laikinojo įstatymo projekto 7 straipsnio 1 dalyje pateikto pasiūlymo turinys diskutuotinas. Pirma, analizuojama nuostata lems teisinę situaciją, kai nuosavybė administraciniu aktu bus paimama neatlygintinai iš juridinio asmens tuo pagrindu, kad jis galimai nevykdo veiklos ir dėl to Juridinių asmenų registro tvarkytojo (toliau – Registro tvarkytojas) sprendimu likviduotas ir išregistruotas iš Juridinių asmenų registro (toliau – JAR), nepaisant aplinkybių, jog tokio juridinio asmens dalyviai yra žinomi ar Registro tvarkytojo sprendimas likviduoti ir (ar) išregistruoti juridinį asmenį yra apskūstas teismui. Toks nuostatos turinys analizuotinas Konstitucinio Teismo doktrinos, susijusios su nuosavybės teisės apsauga, kontekste. Konstitucinis Teismas 2016 m. birželio 7 d. nutarime nurodė: „Pagal Konstituciją nuosavybės teisė nėra absoliuti, ji gali būti įstatymu ribojama *inter alia* dėl nuosavybės objekto pobūdžio, visuomenei būtino ir konstituciškai pagrįsto poreikio. Ribojant nuosavybės teisę, visais atvejais turi būti laikomasi šių sąlygų: ji gali būti ribojama tik remiantis įstatymu; apribojimai turi būti būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves, Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, visuomenei būtinus konstituciškai svarbius tikslus; turi būti paisoma proporcingumo principo, pagal kurį įstatymuose numatytos priemonės turi atitikti siekiamus visuomenei būtinus ir konstituciškai pagrįstus tikslus (*inter alia* 2002 m. rugsėjo 19 d., 2013 m. gruodžio 20 d. nutarimai). Pabrėžtina, kad pagal Konstituciją bet kokių nuosavybės teisės ribojimų negalima paneigti nuosavybės teisės esmės; jeigu nuosavybės teisė apribojama taip, kad ją įgyvendinti pasidaro neįmanoma, jeigu ji suvaržoma peržengiant protingai suvokiamas ribas arba neužtikrinamas jos teisinis gynimas, yra pagrindas teigti, kad pažeidžiama nuosavybės teisės esmė, o tai tolygu šios teisės neigimui (2005 m. gegužės 13 d. nutarimas).“ Tokia Konstitucinio Teismo dėstoma doktrina nedviprasmiškai įtvirtina nuosavybės teisės ribojimo pagrindus, kurie turėtų būti atspindėti ir teikiamame įstatymo projekte. Manytina, kad juridinio asmens veiklos nevykdymas ir iš to kylančios teisinės pasekmės, nurodomos įstatymo projekto aiškinamajame rašte („Veiklos nevykdančių juridinių asmenų duomenų tvarkymas ir administravimas ne tik sunkina Registro tvarkytojo valstybės įmonės Registrų centro darbą, atliekant teisės aktuose numatytas funkcijas, bet ir sukelia jam papildomas administravimo sąnaudas“), neturi ir negali būti vertinami, kaip pagrindžiantys besąlygišką nuosavybės teisės ribojimą (paneigimą) būtina demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves, Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, visuomenei būtinus konstituciškai svarbius tikslus. Todėl teigtina, kad ta apimtimi, kuria juridinių asmenų nuosavybės teisė besąlygiškai būtų paneigta vien remiantis aplinkybe, kad juridinis asmuo nevykdo veiklos, teikiama įstatymo projekto 7 straipsnio 1 dalis galimai neatitinka Konstitucijos 23 straipsnio nuostatų. Antra, atkreiptinas dėmesys, kad Civilinio kodekso (toliau – CK) 4.57 straipsnio 1 dalyje yra imperatyviai nustatyta, kad „Bešeimininkiu daiktu laikomas daiktas, kuris neturi savininko arba kurio savininkas nežinomas“. Tokios aplinkybės turi būti aiškios ir objektyvios, t. y. jų atsiradimas negali ir neturi būti sukuriamos dirbtinai. Svarstyta, ar įstatymo projektu siūlomas reguliavimas, kai daikto tapimą bešeimininkiu lems daikto savininko išregistravimas iš JAR, gali būti vertinama kaip objektyvi aplinkybė, rodanti, kad daiktas yra bešeimininkis. Pažymėtina, kad visi juridiniai asmenys, turi dalyvius (akcininkus, dalininkus ir kt.), kurie, likviduojant juridinius asmenis pagal tų juridinių asmenų teises formas reguliuojančius įstatymus, turi teisę gauti dalį likviduojamo juridinio asmens turto. Todėl kelia abejonių, ar siūlomas reguliavimas yra pagrįstas, ar atitinka proporcingumo principą.

reguliuojamas, kai daikto tapimą bešeimininkiu lems daikto savininko išregistravimas iš JAR, gali būti vertinama kaip objektyvi aplinkybė, rodanti, kad daiktas yra bešeimininkis. Vieningos pozicijos nebuvimas rodo, kad nagrinėjama problema sisteminė ir ją reikėtų spręsti tobulinant reguliavimą, susijusį su juridinių asmenų išregistravimu JAR tvarkytojo iniciatyva.

Taigi, atsižvelgdami į valstybės institucijų ir VĮ Registrų centro išdėstytas CK 2.70 straipsnio praktinio įgyvendinimo problemas, kurios yra kompleksinės, apimančios skirtingų institucijų kompetencijų sritis, išsiskiriančias pozicijas, nagrinėjant JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoto ir iš JAR išregistruoto juridinio asmens turto nuosavybės klausimą, į tai, kad juridinių asmenų likvidavimas JAR tvarkytojo iniciatyva gali būti pradėtas skirtingais pagrindais ir ne tik dėl to, kad juridinis asmuo neteikia JAR tvarkytojui CK 2.66 straipsnio 4 dalyje nustatytų dokumentų, manome, kad, įvertinus CK taikymo problemas, būtina sisteminė CK reguliuojamų juridinių asmenų likvidavimo JAR tvarkytojo iniciatyva procedūrų peržiūra. Sistemškai neperžiūrėjus juridinių asmenų likvidavimo JAR tvarkytojo iniciatyva procedūrų ir atlikus fragmentinius CK pakeitimus, išsprendžiančius tik tam tikros srities problemas, nebus užtikrintas Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintų teisėkūros principų įgyvendinimas.

Kadangi pagal Teisingumo ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 9 d. nutarimu Nr. 851, 7.6 papunktį Teisingumo ministerijos kompetencijai priskirta formuoti valstybės politiką civilinių teisinių santykių srityje, taip pat, siekiant 7.6 papunktyje nustatyto veiklos tikslo, vertinti CK ir su juo susijusių teisės aktų taikymo efektyvumą, Finansų ministerija mano, kad Teisingumo ministerija, kaip kompetentinga institucija, turėtų įvertinti CK, reguliuojančio juridinių asmenų likvidavimo JAR tvarkytojo iniciatyva procedūras, taikymo praktiką, atlikti sisteminę juridinių asmenų likvidavimo JAR tvarkytojo iniciatyva procedūrų peržiūrą ir, prireikus, atitinkamai tobulinti teisinį reguliavimą.

Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, pažymime, kad sisteminių problemų sprendimas nėra susijęs su bešeimininkio turto administravimo teisiniu reguliavimu, kuris priskirtas Finansų ministerijos kompetencijai.

Be to, Finansų ministerija, mano, kad, atsižvelgiant į praktinių CK taikymo problemų mastą ir sudėtingumą, vietoj tarpinstitucinės darbo grupės sudarymo, būtų tikslinga Teisingumo ministerijai kreiptis į Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 1R-54 „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio kodekso priežiūros komiteto sudarymo“ sudarytą Lietuvos Respublikos civilinio kodekso priežiūros komitetą (toliau – Komitetas), kurio sudarymo tikslas – užtikrinti kokybišką ir įvairiapusišką problemų, kylančių taikant CK ir su CK susijusių teisės aktus, sprendimą ir priimti optimalius sprendimus dėl CK ir su juo susijusių teisės aktų tobulinimo ar pasiūlyti kitų alternatyvų, kurios leistų suformuoti visiems priimtina praktiką, kartu siekiant išlaikyti CK stabilumą. Pastebėtina, kad Komitetui, kurį sudaro aukštos kompetencijos specialistai ir kurį techniškai aptarnauja Teisingumo ministerija, minėtu įsakymu pavesta nagrinėti praktikoje kylančias CK ir su juo susijusių teisės aktų taikymo problemas ir siūlyti šių problemų sprendimo būdus, taip pat svarstyti CK ir su juo susijusių teisės aktų nuostatų pakeitimo, papildymo ar pripažinimo netekusiomis galios iniciatyvas ir teikti išvadas dėl jų.

Ministerijos kancleris

Mindaugas Šima